

Hur införandet av miljöpolicy påverkar politikens väljarstöd

En kvantitativ studie av det svenska väljarstödet till
regeringspartier vid införandet av miljöpolicy

Abstract

The thesis aims to analyze the effect of environmental policies on the electoral support of governing parties in Sweden. The study turns around the classical question of what effects environmental policies have on the environment, and asks instead what the government can expect regarding support by voters when implementing an environmental policy. The study uses a Difference-in-Differences approach with a data set from monthly opinion polls in Sweden. The method is one of its kind that sets out to measure such an effect and is therefore exploratory. The results show change in government support when implementing an environmental policy, but with no significance in the Difference-in-Differences estimator. Since there are no comparable studies the thesis makes a methodological contribution in developing an approach to measure policies through quantitative causal inference and leaves a contribution for further studies.

Nyckelord: Miljöpolicy, policyimplementering, väljarstöd, Difference-in-Differences analys

Antal ord: 8147

Tack till...

*Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Nils Droste, som visat stort engagemang,
hjälsamhet och stöttning under uppsatsskrivandet.*

*Jag vill även tacka Pierre, Matilda och Christoffer, som tagit sig tid att hjälpa mig under
arbetets gång.*

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	1
2	Tidigare forskning	3
2.1	Svårigheterna med att införa miljöpolicy	3
2.2	Väljarstöd för miljöpolicy	4
2.3	Den svenska väljaren	5
3	Teori	6
3.1	Issue voting	6
3.2	Hypotes	7
4	Metod	9
4.1	Urval och avgränsning	9
4.1.1	Opinionsundersökningar	10
4.1.2	Miljöpolicy och bakgrundsvariabler	10
4.2	Materialinsamling	11
4.3	Analysstrategi	12
4.3.1	Sammanställning av data	15
4.4	Operationalisering	16
5	Resultat	17
6	Diskussion	21
7	Slutsats	24
8	Referenser	25
9	Bilagor	29

1 Inledning

Under de senaste åren har miljö- och klimatfrågan fått ökad uppmärksamhet både nationellt och globalt. Länder världen över har stått inför liknande överväganden, gällande vilka mål och politiska instrument som ska användas för att minska miljöpåverkan (Harrison, 2010:508). Runt om i världen förs således diskussioner om hur effektiva olika incitament är för att förhindra bland annat utsläppen av växthusgaser (He & Zhang, 2018; Taylor, Pollard, Rocks & Angus, 2012). I takt med att utsläppen fortsätter öka, höjs kraven på politiker att inför effektiva miljöpolicyer för att åstadkomma förändring; samtidigt som det är viktigt för politiker i demokratiska stater att behålla legitimitet och stark folkopinion, för att få stöd och bli omvalda vid nästa mandatperiod (Huber, Wicki & Bernauer, 2019:1). Risker för politiker att inte bli omvalda om de inför lagar eller regleringar med långa tidsplaner och svårtolkade utfall, kan leda till att de avstår från att genomföra nödvändiga reformer för att begränsa landets klimatpåverkan (List & Strum, 2006:1249). Neil Carter (2018) skriver att skapandet av effektiv miljöpolitik är hämmat av frågans komplexitet och att politiker tvingas ta beslut med begränsad information (Carter, 2018:183f).

Tidigare studier inom miljöpolitik har bland annat undersökt människors attityder till regleringar och försökt kartlägga faktorer som påverkar människors inställning. Ekonomiska konsekvenser, lagens effektivitet, rättvisa, utformning och det uppfattade behovet av lagen är exempel på sådana faktorer (Huber, et al., 2019:2; He & Zhang, 2018; Rhodes, Axsen & Jaccard, 2017:65). Den rikliga forskningen som finns inom området berör främst frågan hur effektiv en miljöpolicy är för att minska utsläppen. Följande studie har vänt på denna fråga och ämnar istället ta reda på vad en regering kan förvänta sig, gällande väljarstöd, när de introducerar en miljöpolicy. Studien är explorativ på det sättet att den är en av de första studierna som skapat en statistisk modell för att testa om det finns ett samband mellan att införa en miljöpolicy och förändrat väljarstöd för de sittande regeringspartierna. För att göra detta kommer studien använda ett sammanställt dataset, med data från 2000-talets svenska opinionsundersökningar, tillsammans med The European Environmental Agency's sammanställning av implementerade svenska miljöpolicyer och genomföra en Difference-in-Differences analys.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka ifall införandet av miljöpolitik påverkar stödet för sittande regeringspartier. Studien är explorativ och ämnar inte pröva en specifik teori, utan använder istället teorin om Issue voting (sakfrågeröstning) och

tidigare forskning som vägledning för studiens hypotes. Delar som lämnas utanför studiens syfte är bland annat analyser om hur effektiv en policy har varit för att motverka klimatförändringarna; anledningarna bakom att en miljöpolicy fått genomslag eller inte; samt vad som karakteriserar väljare som stödjer miljöpolicy. Istället ämnar studien att med en Difference-in-Differences (DiD) analys titta på "slow trends" och om policyimplementering medför politiska konsekvenser för regeringspartierna i form av förändrat väljarstöd. Således ämnar studien att empiriskt undersöka om partier gynnas eller missgynnas av att införa miljöpolicy och undersöka om det är möjligt att påvisa ett statistiskt samband mellan policyimplementering och väljarstöd. Därmed är studiens forskningsfråga följande:

"Förändras väljarstödet till regeringspartierna vid införandet av miljöpolicy?"

För att besvara frågeställningen och testa studiens hypotes används ett sammanställt dataset med sekundärdata hämtad från Novus sammanställning av svenska väljarbarometrar, European Environmental Agency och Ekonomifakta. DiD använder regressionsanalys som verktyg för att få fram ett predicerat värde på beroende variabeln. Målet med DiD är att påvisa en kontrafaktisk skillnad, ifall en miljöpolicy inte hade implementerats.

Vidare är det viktigt att definiera ordet miljöpolicy, för att besvara studiens frågeställning. Ordet policy kan definieras som en handlingsplan som åtagits av en regering, politiskt parti, företag eller individ (Schuster, 2009:469). Miljöfrågor verkar inom områden såsom luft- och vattenföroreningar, avfallshantering, skydd av naturreservat och upprätthållande av den biologiska mångfalden (Eccleston & March, 2011:34). Med miljöpolicy menas de förbindelser en organisation eller regering åtar sig i form av lagar, regleringar och implementeringar som berör en del inom området miljöfrågor. De policyer som har sammanställts av EEA och som används i studien är de som regeringar har genomfört som politiska åtgärder för att minska klimatförändringarna (European Environment Agency, 2018). Chidi Odozor och Kola O. Odeku (2014) skriver att policyer som ämnar motverka klimatförändringar är svåra att särskilja från övriga miljöpolicyer som till exempel reglerar förlust av biologisk mångfald, i och med att policyerna delar många egenskaper (Odozo & Odeku, 2014:134). På grund av att miljön är ett brett och komplext område är det således viktigt att uppmärksamma att studien kollar på en del av miljöpolitiken, för att på så sätt påvisa något om området i stort. Vidare kommer de politiska åtgärderna som undersöks fortsatt benämnas som miljöpolicyer.

2 Tidigare forskning

Det finns begränsat med studier som har studerat sambandet mellan införandet av miljöpolicys och väljarstöd till regeringspartierna. Av den anledningen kommer följande avsnitt redogöra för närliggande forskningsområden, och därigenom visa den grund studien har arbetat från. Som mycket annan samhällsvetenskaplig forskning präglas studier om policysupport och väljarstöd av det komplexa i att studera samhälle och människan, där många olika orsaksvariabler kan förklara ett utfall (Teorell & Svensson, 2007:12). Tidigare forskning har bland annat fokuserat på policyprocesser, vilket dock ligger utanför studiens område och fokus är istället på komplexiteten med att införa miljöpolicys, policysupport och väljarstöd. Således kommer kapitlet om tidigare forskning behandla följande områden: Vad det är som gör att politiker inte genomför striktare miljöpolitik. Det vill säga svårigheterna för politiker att införa miljöpolicys; vilka faktorer som ligger bakom stöd för miljöpolicys, såsom vad som påverkar väljarstödet för policys; samt väljarstöd och väljarbeteendet hos den svenska väljaren.

2.1 Svårigheterna med att införa miljöpolicys

Det finns en rad alternativ av miljöpolicys att införa när en regering vill få människor att agera mer miljövänligt, men vilka metoder som är mest effektiva är forskningen inte enade om. Styrande politiker kan välja mellan att använda "straff" och "uppmuntran" genom ekonomiska instrument, såsom införande av skatter och subventioneringar, eller använda information och utbildning (Harring, 2013:120). Traditionellt har tillvägagångssätt varit att använda lagar och förbud, medan utvecklingen har lett till mer marknadsbaserade alternativ där mycket ansvar läggs på att individen ska göra val. Idag utgörs debatten bland annat av en sida som anser att utbildning och information är mest effektiv, för att på så sätt informera den enskilde, medan andra sidan förespråkar skatter och subventioneringar som mest kostnadseffektiva (Harring & Jagers, 2013:211f). Både statsvetenskapliga och ekonomiska studier har hittat stöd för att det är lättare för politiker att införa policys som ger tydliga utfall. Miljöskatter som medför höga kostnader med diffusa fördelar är således svårmotiverade att genomföra och att införa striktare miljöpolitik har setts som politiskt sårbart (Harrison, 2012:384).

Däremot är det lättare att genomföra miljöpolicys utan att få politiska konsekvenser under perioder då miljöfrågan fått politisktuppsving (Harrison, 2012:384). Kathryn Harrison (2010) skriver att allmänhetens uppmärksamhet på miljöfrågan tenderar att vara cyklisk och trots att väljarnas oro för miljön är konstant, tenderar deras uppmärksamhet för frågan komma och gå. Vidare

beskriver Harrison att när väljare motiveras av egenintresse, kan det förväntas vara ett större motstånd vid införandet av en miljöpolicy, speciellt ifall policyn innebär synliga och omedelbara kostnader för den enskilde väljaren (Harrison, 2010:512).

Ytterligare en studie genomförd av Kathryn Harrison (2012) undersökte varför stödet för en miljöpolicy varit annorlunda i två olika provinser i Kanada, trots att miljöfrågan haft högt stöd vid utformandet av policyn. Studiens resultat visade att intresset för miljön gick i vågor hos väljarna. Även Downs (1972) skriver om en så kallad "issue attention cycle" hos väljarna och menar att en fråga inte har stöd under en längre tid utan på grund av samhällets ständiga förändring är även väljares åsikter ständigt föränderliga (Carter, 2018:197). Således undersöker följande studie väljarstödet månadsvis, för att fånga upp tidstrender i DiD analysen. Harrison (2010) nämner att olika typer av miljöpolicyer leder till olika utfall, där vissa innefattar ett högre politiskt pris i form av minskat stöd vid nästkommande val (Harrison, 2010:508). Det är detta incitament som följande studie ämnar undersöka; om införande av miljöpolicyer leder till politiska konsekvenser för de styrande.

2.2 Väljarstöd för miljöpolicyer

John List och Daniel Strum (2006) argumenterar för att enskilda frågor kan påverka väljarnas beslut i det politiska valet. De skriver att väljare har heterogena preferenser när det kommer till policyfrågor och trots att sakfrågor har en liten inverkan på majoriteten av väljarna är det troligt att det finns vissa väljare som påverkas väsentligt av så kallad sekundärpolitik. Dessa starka preferenser leder till att väljarna baserar sitt val i politiken på "en enda fråga", och att de röstar på den politiker som anses vara mest lik de själva i den politiska sakfrågan. För denna grupp är den sekundära politiken viktigare än partiets så kallade "hjärtefrågor" (List & Strum, 2006:1251). På samma sätt argumenterar Robert Huber, Michael Wicki och Thomas Bernauer (2019) för att legitimitet i policyutformning är viktigt, för att behålla en stark folkopinion och på så sätt bli omvald vid nästa mandatperiod (Huber, Wicki & Bernauer, 2019:1).

Ekaterina Rhodes, Jonn Axsen och Mark Jaccard (2017) lyfter att det är viktigt för politiker att förstå väljares uppfattningar om miljöpolitiken för att utforma och implementera godtagbara miljöpolicyer. Deras studie visade att frivilliga åtgärder fick högst stöd, medan marknadsbaserade policyer såsom bränsleskatter fick lägst (Rhodes, Axsen & Jaccard, 2017:65). Likaså visade en studie genomförd i Schweiz att det var mer troligt att väljare stödjer subventioneringar på förnybar energi och hållbara byggnader än att stödja bränsleskatt (Tobler, Visschers & Siegrist, 2012). Rhodes m.fl. (2017) beskrev att bakomliggande faktorer till att väljare stödjer miljöpolicyer var oro för klimatförändringarna; hög tillit till forskare; samt lägre tillit till industrin (Rhodes m.fl., 2017:65). Då följande studie använde DiD och statistik som samlats in varje månad var samma typ av statistik för bakgrundsvariabler inte tillgänglig, utan hade krävt insamlad primärdata.

En studie genomförd i Sverige av Niklas Harring och Sverker Jagers (2013) undersökte ifall politisk- och mellanmännisklig tillit bidrog till stöd för miljöskatter. De konstaterade att det är av vikt för politiker att förstå vilka omständigheter som gör att en miljöpolicy får legitimitet hos väljarna (Harring & Jagers, 2013:211). En studie genomförd av Henrik Hammar och Sverker Jagers (2006) visade att personliga aspekter såsom känsla för rättvisa och ekonomiska status påverkar väljarnas inställning till miljöpolicy (Hammar & Jagers, 2006:620). Att väljares ekonomiska situation påverkar deras inställning kan indikera på att ekonomisk stabilitet i samhället är viktigt för att en miljöpolicy ska få stöd. Således kommer bakgrundsvariabler för följande studie bland annat bestå av tre ekonomiska mått, vilka beskrivs i kapitel 4. *Metod*.

2.3 Den svenska väljaren

Henrik Oscarsson (2017) har studerat den svenska väljaren och dess rörelsemönster mellan mandatperioderna. Oscarsson har konstaterat att svenska väljare blivit mer rörliga och inte längre lika partibundna (Oscarsson, 2017:412). Flera svenska studier belyser att sakfrågor är en betydande faktor vid partitype i Sverige (Ekengren & Oscarsson, 2017; Oscarsson, 2019; Mehic, 2019). Likaså skriver Bernat Aardal och Pieter Van Wijnen (2005) om att det skett ett skifte från att väljare tidigare var ideologiskt bundna till att idag visa högre engagemang för sakfrågor. Aardal och Van Wijnen menar att detta beror på samhällsliga förändringar, såsom försvagad relation mellan social bakgrund och politisk ideologi, samt högre engagemang i sakfrågor (Aardal & Van Wijnen, 2005:7). Den svenska väljaren har alltså blivit mer rörlig, och engagemang för sakfrågor väger tyngre vid val än tidigare. Därmed kan det tänkas att införandet av miljöpolicy medför att politiker erhåller mindre stöd, eller mer, då väljarna inte i samma utsträckning som tidigare röstar på partier utifrån samhällsekonomiska aspekter.

Forskningsområdet angående stödet för en specifik miljöpolicy och bakomliggande faktorer är stort. Däremot finns det en lucka ifall det empiriskt går att visa att miljöpolicy påverkar stödet till regeringspartierna. Följande studie försöker fylla den luckan med hjälp av en explorativ undersökning, för att undersöka ifall det finns stöd för påståendet att striktare miljöpolicy leder till negativa politiska konsekvenser för regeringspartierna (Harrison, 2012). I takt med att klimatförändringarna blir allt mer reala, kommer det vara väsentligt för politiker att ha redskap att genomföra miljöpolitik på ett förtroendeingivande sätt, som gör skillnad. Således motiveras följande studie även genom att bidra med kunskap inom miljöpolitik.

3 Teori

För att besvara studiens frågeställning och hypotes kommer teorin Issue voting (sakfrågeröstning) användas. Teorin är förekommande i forskning som syftar till att förklara väljares val beslut. Mimmi Barmark och Göran Djurfeldt (2015) skriver att det är vanligt att kombinera olika teorier som utgångspunkt och använda teorier som kompletterar varandra (Barmark & Djurfeldt, 2015:190). Men följande studie kommer endast hänvisa till en teori, och använda den för att förklara studiens resultat utifrån en explorativ karaktär. Användandet av Issue voting kan på så sätt förstås som teorikonsumerande (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns, & Wängnerud, 2017:89). Teoriavsnittet kommer att redogöra för Issue voting och motivera dess lämplighet, därefter följer en presentation av studiens hypotes och nollhypotes.

3.1 Issue voting

I takt med samhällsutvecklingen har teorin om Issue voting vuxit fram, vilken bygger på antagandet att människor i högre utsträckning än tidigare kan definiera och forma sina egna åsikter inom det politiska fältet (Denver & Hands, 1990:20; Aardal & Van Wijnen, 2005:3; Knutsen & Kumlin, 2005). Teorin förklarar att väljarnas politiska beslut bland annat baseras på frågor som är framträdande i samhällsdebatten, men också att väljare påverkas av sin omgivning. Detta leder till en individualisering i röstbeslutet som baseras på specifika sakfrågor och inte endast utifrån ideologiska kopplingar eller partipolitisk samhörighet (Aardal & Van Wijnen, 2005:5). Issue voting är nära länkad till teorin om att väljare agerar rationellt och utifrån egenintresse (Denver & Hands, 1990:21). Vidare baseras Issue voting på antagandet att människor har olika preferenser för hur policyimplementeringar genomförs samt att sakfrågor och policyfrågor har olika mycket betydelse i valbeslutet för olika väljare (Rabinowitz & Macdonald, 1989:93).

David Denver och Gordon Hands (1990) menar att väljare jämför partier utifrån deras egna preferenser, för att sedan bestämma vem de ska rösta på. För vissa väljare görs detta genom att bedöma hur politiska partier agerat tidigare, och sedan baseras valet på hur de tror att utfallet blir i framtiden, av exempelvis en policyimplementering (Denver & Hands, 1990:20). Denver och Gordon skriver att en väljare måste vara medveten och ha en åsikt om en sakfråga, för att Issue voting ska äga rum (Denver & Hands, 1990:21). Även Paul Goren (2013) lyfter att en förutsättning för att en väljare ska rösta baserat på sakfrågor, är att väljaren är informerad om frågan och har gett den eftertanke. Ifall en väljare inte har någon

särskild åsikt eller position om en fråga eller policy kommer inte sakfrågeröstning ske (Goren, 2013:2). Vidare lyfter Goren (2013) att när valet av parti baseras på tidigare erfarenheter av policyimplementeringar, kan väljare ta beslut för stunden och som då inte är ideologiskt kopplade (Goren, 2013:8).

Kritiker mot Issue voting hävdar att det är förenklat att beskriva att väljare endast tar rationella beslut om sakfrågor och att röstbeslutet snarare handlar om djuprotade ideologiska principer (Denver & Hands, 1990:20). Samtidigt skriver Goren (2012) att trots att det kan vara svårt att hävda att Issue voting väger tyngre än exempelvis identitetspolitik så är det viktigt att inte förminska att det faktiskt har en inverkan på hur väljare beslutar att rösta (Goren, 2013:8). Tänkbart för följande studie hade varit att använda teorier angående policyeffektivitet eller trust-theory, för att förklara varför väljare stödjer en policy eller inte, men som tidigare nämnt är studien teorikonsumerande, och ämnar inte testa någon teori. Såldes används Issue voting, som menar att sakfrågor har betydelse i val beslutet och att en policyimplementering kan vara en orsak till förändrat väljarstöd till regeringspartierna.

Då teorin delvis baseras på tanken att väljare är rationella i sina val beslut, kommer studiens utgångspunkt vara positivistisk. Detta innebär att studiens ontologiska antaganden är att det finns en objektiv värld. Den epistemologiska utgångspunkten kommer därmed vara att information kan samlas in på ett objektivt sätt, för att möjliggöra generaliserbara antaganden om verkligheten (Lowndes, Marsh & Stoker, 2018:180ff).

3.2 Hypotes

Hypotesen som studien har ämnat pröva är sprungen ur tidigare forskning och teori. Dels ur hur den svenska väljaren har blivit allt mer rörlig, där parti bundenheten har försvagats, men också ur att vikten av sakfrågor har ökat, och att det inte längre går att bortse från dess inverkan när väljare beslutar om det politiska valet (Oskarsson, 2017: Aardal & Van Wijnen, 2005). Goren (2013) skriver att Issue voting även sker vid policyimplementering, och likaså beskriver List och Strum, (2006) att det finns väljare som brinner för få frågor, där utfallet i dessa frågor är viktigt. Deras slutsats är därför att politiker inte kan bortse från att policyimplementeringar har betydelse för väljarna. I relation till detta skriver Harrison (2010) om den politiska risk det innebär att implementera miljöpolicy, speciellt skatter och subventioneringar. Det var utifrån dessa aspekter studien ville undersöka Harrison (2010) påstående och således formades hypotesen och nollhypotesen enligt följande:

$H_1 =$ *Det finns ett samband mellan införandet av miljöpolicy och förändrat väljarstöd för sittande regeringspartier.*

$H_0 =$ *Det finns inte ett samband mellan införandet av miljöpolicy och förändrat väljarstöd för sittande regeringspartier.*

För att testa hypotesen kommer den beroende variabeln y bestå av opinionsundersökningarna och införandet av miljöpolicy kommer vara den oberoende variabeln x . Policyimplementeringarna i analysen utgör så kallade "treatment" och opinionsundersökningar i experimentgruppen mäts två månader innan "treatment" och två månader efter. Analysen och dess genomförande förklaras vidare i *Analysstrategi*.

4 Metod

För att en studie ska åstadkomma legitimitet ställs det höga krav på transparens och att forskaren redovisar de vägval som tagits, samt presenterar utförliga förklaringar om materialet (Teorell & Svensson, 2007:54). Att besvara en frågeställning som handlar om policyimplementering och dess påverkan innefattar svårigheter och val av metod blir väsentligt. Analysmetoden Difference-in-Differences (DiD) är vanligt förekommande när syftet är att undersöka hur en implementering har påverkat ett utfall (Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019:519; Angrist & Krueger, 1999:1296; He & Zhang, 2018:493). Detta för att skapa en kontrafaktisk verklighet av en utebliven policyimplementering (Deschenes & Meng, 2018:296). Ett kontrafaktiskt utfall skapas för att besvara “tänk om”-frågan och är en grundpelare i DiD analyser. För att den kontrafaktiska estimeringen ska vara genomförbar krävs det att studien använder två jämförbara grupper som uppfyller det så kallade “common trend assumption”, vilket förklaras mer ingående senare i metodkapitlet.

Som tidigare nämnt är studien explorativ och syftar till att undersöka ifall det finns en relation mellan policyimplementering och förändrat väljarstöd till regeringspartierna. Vanligtvis syftar explorativa studier just till att försöka ta reda på om det finns ett orsakssamband. Studierna brukar möjliggöra för mer konkret problemformulering i framtida studier (Johansson-Lindfors, 1993). Explorativa undersökningar är ofta kvantitativa och kan vara antingen experimentella, med full kontroll på variablerna, eller kvasiexperimentella, utan full kontroll på variablerna och användas när området som undersöks är behäftat med osäker kunskap. DiD är en kvasiexperimentell metod och möjliggör att data kan delas in i en kontrollgrupp och en experimentgrupp utan att vara skapad för en experimentell undersökning från början (Barmark & Djurfeldt, 2015:184; Deschenes & Meng, 2018:296).

Metodavsnittet redogör för de val och avgränsningar som har beslutats i urvalet, samt för materialinsamling, analysstrategi och operationalisering. I 4.3 *Analysstrategi* kommer modellen Difference-in-Differences (DiD) att beskrivas mer utförligt och varför den lämpar sig som metod för följande studie.

4.1 Urval och avgränsning

För att studier ska åstadkomma legitimitet ställs det höga krav på transparens och att forskaren redovisar de vägval som tagits, samt presenterar utförliga förklaringar om materialet (Teorell & Svensson, 2007:54). Det finns många potentiella förklaringar till varför väljarstödet till regeringspartier förändras,

således är det viktigt att begränsa studien och dess omfattning. Studiens avgränsningar berör sådant som valet att studera miljöpolicy, det geografiska området för studien, samt tidsramen. Avsnittet är uppdelat i två delar: urval och avgränsning i opinionsundersökningarna; samt urval och avgränsning för miljöpolicy och bakgrundsvariabler.

4.1.1 Opinionsundersökningar

Novus sammanställning av opinionsundersökningar innehöll data från 15 olika analysföretag som använder varierande urvalsmetoder (se bilaga 1). Exempelvis använder Sciento Research, Aftonbladet och YouGov självrekryterad webbpanel medan bolag såsom Demoskop, Ipsos, och Skop använder slumpmässigt urval, samt på senare år även slumpmässigt panelurval. Ifall urvalet ska vara representativt för populationen i kvantitativa studier, är slumpmässigt urval fördelaktigt (Trost, 2012). Barmark och Djurfeldt (2015) lyfter att slumpmässigt urval ökar chansen för representativitet samt minskar risken för att urvalet ska vara snedvridet (Barmark & Djurfeldt, 2015:71f). Således uteslöts de analysföretag som inte använde slumpmässigt- och slumpmässigt panelurval och fem företag användes i sammanställningen: Demoskop, Ipsos, Novus, Sifo och Skop. SCB använder också slumpmässigt urval, men på grund av att deras undersökningar endast genomförs två gånger om året uteslöts deras statistik från studien.

4.1.2 Miljöpolicy och bakgrundsvariabler

Valet att undersöka miljöpolicy påverkan på väljarstöd för regeringspartierna och inte andra policyimplementeringar berodde på den politiska komplexiteten som finns inom området och att politiker ofta tvingas ta beslut med begränsad information (Carter, 2018:183f). Vidare att miljöpolicy berör såväl industri som privatpersoner, men även att dess effektivitet för att åstadkomma en förändring är ifrågasatt (He & Zhang, 2018; Rhodes, Axsen & Jaccard, 2017). Dock begränsades vilken typ av miljöpolicy som undersöktes, då policyerna från The European Environmental Agency (EEA) innefattade de som ämnar motverka klimatförändringarna. Trots att området för miljön är mycket större än de som användes i följande studie togs beslutet att studera utifrån EEA's sammanställning på grund av studiens tidsresurser.

Baserat på tidigare forskning och teori bestämdes tre kriterier för vilka policyer från EEA som skulle ingå i studien. Novus sammanställning av opinionsundersökningarna innehöll mätningar från 2000 till 2018 och således var tidsramen för miljöpolicyerna detsamma. Ytterligare två kriterier var kategoriseringen av policyerna samt minst 100 sökträffar i svenska nyhetstidningar.

Studien undersökte de policyer som kategoriseras av EEA som "Ekonomiska" (19 stycken) och "Fiscal" (3 stycken). Valet baserades på att ekonomiska styrmedel och subventioneringar ansetts impopulära av väljarna, till skillnad från

policys inom utbildning och information (Harrison, 2012:384; Rhodes m.fl., 2017:65). Vidare lyfte Denver och Gordon (1990), samt Goren (2013) att en förutsättning för att en väljare ska rösta baserat på policys och sakfrågor var att väljaren var informerad om frågan. Således beslutades det att endast använda policys som omnämns i tidningsartiklar vid minst 100 tillfällen under året policyn infördes. På så sätt undersöktes endast de miljöpolicys som kan tänkas ha nått ut till väljare. Bilaga 2 redovisar antal sökträffar vardera policy uppnådde. Valet att begränsa studien till svenska miljöpolicys grundades i möjligheten att få statistik om mediala sökträffar i andra länder samt studiens tidsbegränsning.

Totalt innehöll EEAs sammanställning 45 stycken svenska miljöpolicys varav 28 stycken hade genomförts mellan 2000 och 2018, utav dessa 28 var det 12 som användes i studiens undersökning.

Studiens bakgrundsvariabler var, i likhet med datasetets uppbyggnad, månadsmätningar. Detta begränsade vilka variabler som fanns tillgängliga. Studien använde nationell data, därmed uteslöts bakgrundsvariabler på individnivå, såsom kön, utbildning och politisk positionering.

4.2 Materialinsamling

Studiens material var sekundärdata hämtad från tre olika tjänster: Novus, The European environmental Agency (EEA) och Ekonomifakta.

Samtliga opinionsundersökningar tillhandahölls av Novus som löpande sammanställer en lista över alla publicerade svenska väljarbarometrar (Novus, 2018). De fem utvalda analysföretagen är med i Valforskningsprogrammets valundersökning Poll of Polls och är rangordnade som högst trovärdiga opinionsundersökningar efter SCB (Valforskningsprogrammet, 2019). Antal respondenter i undersökningarna varierade från 1000 till 12022. Således använde studien det som brukar kallas tvärsnittsdata, då data har samlats in vid en och samma tidpunkt, till skillnad från longitudinell data som är insamlad från en grupp individer över en utsatt tid. Eftersom samtliga opinionsundersökningar använde upprepade mätningar med samma frågeställning var det inte en renodlad tvärsnittsstudie. Premissen för användandet av tvärsnittsdata var att det insamlade materialet var representativt för populationen, den svenska väljarkåren, då varje månad innefattade stora representativa urval av den svenska befolkningen. Detta var det möjligt då studien inte var på individnivå och inte undersökte vad den enskilde väljaren ansåg om ett beslut, utan istället om införandet var politiskt kostsamt för partier eller inte. Användandet av tvärsnittsdata innebar också att respondenterna inte besvarade frågor historiskt, vilket minskade risken att respondenterna drog slutsatser i efterhand.

EEA syftar till att bidra med signifikanta, mätbara förbättringar i Europas miljö genom att tillhandahålla aktuell, relevant och pålitlig information till både beslutsfattare och allmänheten (European Environment Agency, 2019). EEA har sammanställt miljöpolicys och åtgärder genomförda av Europeiska länder fram till 2018. Dessa är benämnda som "Climate change mitigation, Policies and

Measures”, och har haft som syfte att minska utsläppen av växthusgaser för att motverka klimatförändringarna. Dessa policys har rapporterats till antingen Europeiska kommissionen, United Framework Convention on Climate change eller EEA (European Environmental Agency, 2018). EEA rapporterade endast vilket år policyerna var implementerade. För att veta vilken månad policyn implementerades användes databasen Juno och Regeringens hemsida (Juno Norstedts juridik, 2020: Regeringskansliet, u.å.). Juno är en databas tillhandahållen från Norstedts juridik och innehåller samtliga svenska lagar och förordningar (Lunds Universitet, 2019). För sammanställning av mediala sökträffar användes databasen Mediearkivet, Retriever, som innehåller alla stora svenska dagstidningar, tidskrifter och fackpress (Lunds Universitet, 2019).

Bakgrundsvariablerna KPI (konsumentprisindex, mått på inflation), Hushållens konsumtionsutgifter och arbetslöshet samlades in från Ekonomifakta. Ekonomifakta sammanställer data från offentlig svensk och internationell statistik och hämtar data från SCB och OECD. Ekonomifakta har som mål att på ett tillgängligt sätt tillhandahålla data som rör Sveriges ekonomi och näringsliv (Carlgren, 2015).

KPI är ett mått på den svenska inflationen och dess statistik hämtas från undersökningar genomförda av SCB, som varje månad publicerar siffror om samhällsutvecklingen och som riksbanken sammanställer till konsumentprisindex, KPI (Carlgren, 2020a). För statistik om den svenska arbetslösheten under 2000-talet har Ekonomifakta använt SCB. Hushållens konsumtionsutgifter används istället för att använda den mer vanliga variabeln BNP. Fördelen med att istället använda hushållens konsumtionsutgifter är att den finns tillgänglig för varje månad och står för hälften av den statistik som BNP baseras på från konsumentens sida (Carlgren, 2020). Fredrik Carlgren (2020) skriver dock att snabba svängningar i indikatorn för hushållens konsumtion ska tolkas med försiktighet då statistiken revideras löpande. Men eftersom att följande studie endast använder statistik från 2000-2018 har dessa eventuella revideringar redan gjorts.

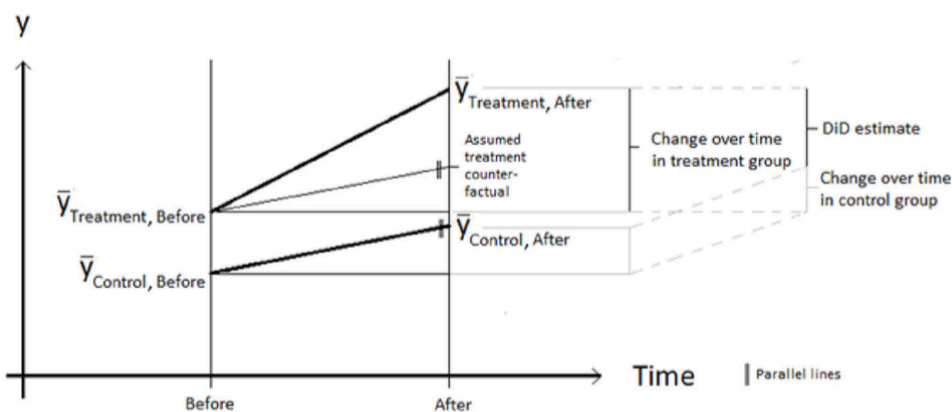
4.3 Analysstrategi

Studiens frågeställning implicerade att det fanns en samvariation mellan x och y och var därmed underlag för att genomföra en sambandsanalys (Esaiasson, m.fl., 2017:68). Det finns svårigheter med att undersöka effekten av vad en policyimplementering har på en tänkbar beroendevariabel. Bland annat beskrivs svårigheten av Pan He och Bing Zhang (2018) i problematiken att hitta passande data. Även svårigheterna att isolera det kausala förhållandet mellan orsaksvariabler (policyimplementering) och beroende variabeln (väljarstödet) från förvirrande effekter och utelämnade variabler (He & Zhang, 2018:493). För att hitta en interaktionseffekt användes DiD och alpha sattes till 0,05 och risken för typ 1 fel var 5 % (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:117). För de statistiska analyserna användes programmet “R” och tre regressionsmodeller genomfördes för DiD estimeringen.

Difference-in-Differences (DiD) är en användbar metod när det kommer till att studera utvärdering av en policyimplementering då metoden baseras på en kombinerad jämförelse av innan-efter och experiment-kontrollgrupp. Metoden används inom hälsa, management, public policy studier och andra områden som vill mäta effekten av en införd policy eller ett program (Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019:519; Angrist & Krueger, 1999:1296). DiD använder ofta tvärsnitt- eller longitudinell data. Medelvärdet mäts från två grupper, en som utsätts för ett experiment och en som inte gör det. Det gör att resultatet ger en mer robust identifiering av en effekt än ifall studien endast jämfört ett medelvärde innan och efter, utan att kontrollera för tidstrender (Deschenes & Meng, 2018:296)

När en studie har som mål att förklara ett orsakssamband skriver Teorell och Svensson (2007) om vikten att kunna påvisa en kontrafaktisk skillnad, alltså om inte x hade varit, så hade y varit något annat (Teorell & Svensson, 2007:64). Det estimerade DiD värdet skapar ett sådant kontrafaktiskt utfall och används alltså för att hitta svar på "tänk om" frågan (Angrist & Krueger, 1999:1296). Nedan följer en illustration av grundtanken i hur DiD mäter den kontrafaktiska skillnaden.

Figur 1: Illustration av en DiD analys

Källa: Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019:522.

Beskrivning: DiD= DiD-estimeringen av två-grupper, två-perioder. Den predicerade experimentgruppens kontrafaktiska värde = experimentgruppensvärde innan policyimplementering + skillnaden i post-pre skillnaden från kontrollgruppen (Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019:522).

Studiens uträkning för DiD analysen kommer se ut på följande sätt:

$$(\hat{Y}_{S=Tr, T=post} - \hat{Y}_{S=Tr, T=pre}) - (\hat{Y}_{S=C, T=post} - \hat{Y}_{S=C, T=pre})$$

Uträkningen kan läsas genom det predicerade väljarstödet till regeringspartierna (\hat{Y}), indexerar gruppen (S) med experimentgruppen (Tr) och kontrollgruppen (C). Tidsindex (T) noteras med respektive *pre* eller *post* (treatment). Kontrollgruppen och experimentgruppen jämförs genom att ta ut två medelvärden, pre och post treatment från respektive grupp. Effekten av treatment klassificeras som eventuell skillnad mellan dessa grupper. Det är genom detta tillvägagångssätt som metoden beräknar skillnaden, i skillnaden (Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019).

För att detta ska vara gällande krävs det dock att studien kontrollerar för det så kallade "common trends assumption" (Deschenes & Meng, 2018:296). Common trends assumption innebär att experimentgruppen, vid avsaknad av policyimplementering, hade följt samma trend över tid som kontrollgruppen. Men eftersom att experimentgruppen endast observeras innan och efter en policyimplementering, gör det antagandet om "common trends" svårt att testa (Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019:523). Joshua Angrist och Jörn-Steffen Pischke (2014) skriver att den empiriska verkligheten ofta är behäftad med många olika faktorer som påverkar tidstrender och medför därför att det är svårt att rent statistiskt bevisa ett common trend antagande (Angrist & Pischke, 2014:146). För att stärka antagandet om "common trends" har studien använt flera tidsperioder av innan och efter policyimplementering samt att samtliga kontrollgrupper för policyerna har slumpats från regeringspartiernas mandatperiod. Det genomfördes en visuell kontroll av tidstrenderna med ett plotdiagram som innehöll studiens data, samt all rådata från Novus sammanställning. Således kontrolleras det för att kontrollgruppen och experimentgruppen erhöll liknande tidstrender i väljarstöd över tid (Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019:524).

Det finns också en svårighet med att hitta observerbara, bakomliggande variabler (Fredriksson och Magalhães de Oliveira 2019:521). Angrist och Pischke (2014) lyfter att det kan finnas många variabler är svåra att sammanställa i statistisk data. Även att forskarens kunskaper om att veta vilka bakomliggande faktorer som kan orsaka ett utfall är begränsade. Det är därmed svårt att kontrollera för alla tänkbara skillnader som kan finnas mellan kontroll- och experimentgrupper (Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019:521), men att genomföra flera innan och efter observationer möjliggör för tidstrender att planas ut och ge ett estimerat värde av DiD.

Analyserna har kontrollerats för heteroskedasticitet och Robust Standard Errors. Heteroskedasticitet testet genomfördes för att kontrollera att det inte fanns ojämn spridning i resultatet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:368). Robust Standard Error är ett strängare signifikanstest som kontrollerade modellen genom att göra ett överslag av den statistiska felmarginalen som kan uppstå (Djurfeldt & Barmark, 2009:31). Studiens data kontrollerades med olika spridningsdiagram för att säkerställa dess linjära trend, extremvärden och statistikens spridning. Således undersöktes dess lämplighet för linjära regressioner.

Det finns många orsaker bakom varför stöd till regeringspartier förändras, såsom att en stor händelse ägt rum eller att en policy implementerats inom ett annat område än miljö (Fredriksson & Magalhães de Oliveira, 2019:523). Generella tidstrender kontrollerades med en polynomial funktion av andra graden, som möjliggör för trenderna att följa en icke-linjär rörelse. Denna variabel benämns i resultatet som Poly(Year 2) och användes för att få en indikation på förekomsten av andra förklaringsfaktorer än de som används i studien.

4.3.1 Sammanställning av data

För att testa studiens hypotes var Y = väljarstödet till regeringspartierna och X = policyimplementering. Implementeringen av policy definierades i undersökningen som "treatment". Opinionsundersökningar i experimentgruppen mättes två månader innan "treatment" och två månader efter. Kontrollgruppen mättes fyra sammanhängande månader med frånvaro av miljöpolicyimplementering. För att materialet skulle kunna analyseras enligt DiD metoden kodades det in i ett nytt, eget sammanställt dataset. Tabell 1 illustrerar hur sammanställningen kodades för att skapa fyra analysgrupper.

Tabell 1: "Grund matris" för Difference-in-Differences metoden

	Innan policy (Time pre)	Efter policy (Time post)
Kontrollgrupp (C)	$\hat{y}_{C, Pre}$	$\hat{y}_{C, Post}$
Experimentgrupp(Tr)	$\hat{y}_{Tr, Pre}$	$\hat{y}_{Tr, Post}$

\hat{y} = de predicerade värdet på beroende variabeln, y , väljarstöd till regeringspartierna.

Variablerna "Time", "Treatment" och vardera policy kodades in som dikotoma. Dikotoma dummyvariabler innebär att de endast kan anta två variabelvärden; 1 och 0 (Djurfeldt & Barmark, 2009:110). Exempelvis kodades variabeln "Treatment", 1= en miljöpolicy har införts, och 0= avsaknad av miljöpolicy. På samma sätt kodades "Time", 0= tiden en grupp inte utsatts för policyimplementering (treatment) och 1= tiden efter en implementerad policy (treatment). Därmed delades datasetet in i fyra grupper för vardera policy. Gruppindelningarna i DiD metoden skapades för att mäta "treatment" påverkan på väljarstödet till regeringspartiet. Kontrollgrupperna behövdes för att simulera ett kontrafaktiskt utfall från innan och efter "treatment". Dessa grupper direktobserverades inte utan slumpades från sittande regeringsmandatperiod, men när ingen miljöpolicy införts. Månaderna slumpades av Excels slumpfunktion "*Heltal(X*Slump())*". X = antal månader med avsaknad från miljöpolicyimplementering. Till exempel fanns det under Reinfeldts regering 2006-2010 två stycken miljöpolicy från EEAs sammanställning; vilket uteslöt 8 månader till experimentgrupperna (två månader innan och två månader efter implementering*2). Således fanns det 39 månader under mandatperioden som ingen miljöpolicy hade genomförts, och kunde därmed ingå i det slumpmässiga urvalet till kontrollgruppen. Under Reinfeldts regering 2006-2010 var X = 39. På så sätt valdes fyra sammanhängande månader med start från den framslumpade månaden för samtliga kontrollgrupper och mandatperioder mellan 2000-2018.

Bakgrundsvariablerna sammanställdes utifrån de månader som ingick i de båda grupperna, kontroll och experiment. När statistik från opinionsundersökningarna saknades från något av de fem använda analysföretagen kodades det in som missing value, 9999, detta för att skapa enighet i statistiken och alltid ha 10 opinionsundersökningar i vardera grupp. Datasetet utgjorde totalt 489 observationer av hur stödet till de sittande

regeringspartierna varierade. Analyserna genomfördes i programmet 'R Studio' och innefattade 92 missing values. Således bestod datasetet av 397 observerade värden.

4.4 Operationalisering

För att studier ska mäta det som de avser mäta är det viktigt att presentera hur de teoretiska definitionerna har operationaliserats (Esaiasson, m.fl., 2017:56f). Esaiasson, m.fl. (2017) lyfter att hypotesen inte får en rättvis prövning ifall avståndet mellan de teoretiska begreppen och de operationella indikatorerna är för stort (Esaiasson, m.fl., 2017:57). För att besvara studiens frågeställning har den beroende variabeln y = väljarstöd operationaliserats genom opinionsundersökningar som genomförts varje månad. I dessa undersökningar har samtliga respondenter fått besvara frågan ”*Vilket parti skulle du rösta på ifall det var val idag?*” (Valforskningsprogrammet, 2019). Vidare har studiens oberoende variabel x =implementering av miljöpolicy mätts, som tidigare nämnt, med hjälp av analysverktyget Difference-in-Differences.

Hammar och Jagers (2006) studie visade att väljares ekonomiska situation påverkar deras inställning till införandet av miljöpolicy. Därmed har tre ekonomiska mått använts som bakgrundsvariabler för att kontrollera samhällets ekonomiska situation och ifall det skulle komma att förändra värdet på DiD estimeringen. Förändringen i KPI (konsumentprisindex) rapporteras i jämförelse med föregående år (Carlgren, 2020a). Vid en välmående ekonomi ska den ligga runt två procent (Riksbanken, 2018). En person definieras som arbetslös ifall den är sysslös, men redo att arbeta inom 14 dagar och aktivt sökt arbete under de senaste fyra veckorna, samt är mellan åldrarna 15 och 74 år. Arbetslösheten är trendjusterad, vilket innebär att statistiken är utjämnad så att slumpvisa variationer har tagits bort. Detta möjliggör för lättare tolkning av utvecklingen (Galte Schermer, 2020). Hushållens konsumtionsutgifter är mätta i procent av förändringen från förra året, samt är trendjusterad (Carlgren, 2020).

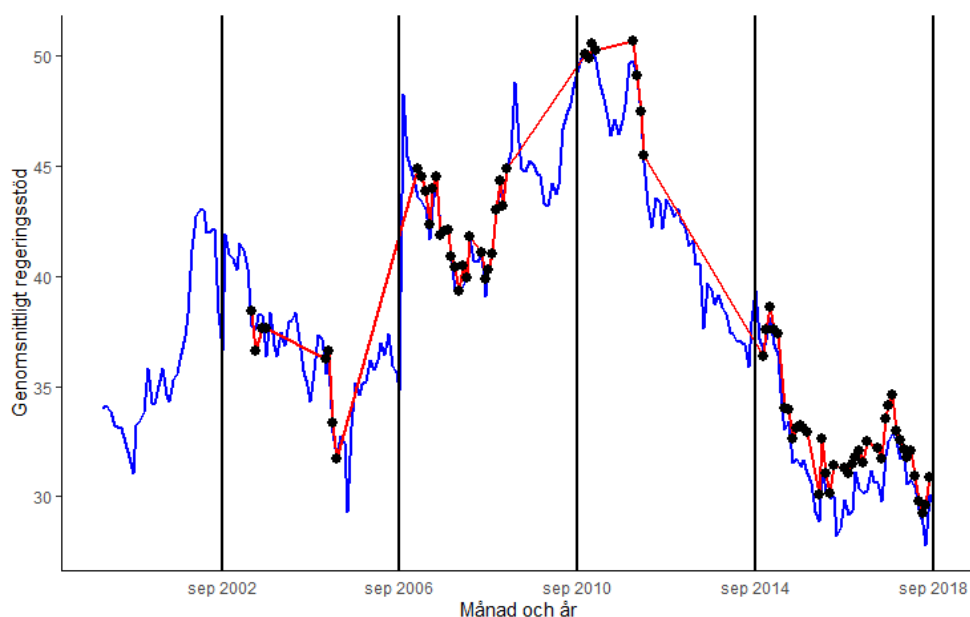
Studien använde även antal mandat i riksdagen för att kontrollera hur stödet förändras i förhållande till det stöd som funnits hos väljarna vid valdagen. Ifall väljarna inte påverkas av en införd policy, bör således stödet efter den implementerats förbli detsamma. Dock var det inte dessa väljare studien var ute efter att undersöka, utan snarare om det fanns en generell trend om införandet ökar eller minskar stödet till regeringspartierna.

5 Resultat

Resultatdelen redovisar studiens DiD analys och presenterar tre regressionsmodeller som har ämnat pröva studiens hypotes. Diskussion och analys följer i nästkommande kapitel där resultatet kopplas till Issue voting och tidigare forskning. Då följande studie är explorativ kommer även statistikens svagheter att presenteras i resultatdelen.

Diagram 1 redovisar medelvärdet av väljarstöd till regeringspartierna för samtliga kontroll- och experimentgrupper. “Common trend assumption” visualiseras av den blå linjen, som är rådata från samtliga opinionsundersökningar. De svarta punkterna är medelvärdet från de månader som använts i studiens experiment- och kontrollgrupper. De vertikala linjerna drar gränsen för varje ny mandatperiod och markerar för vilka perioder de slumpade kontrollgrupperna dragits ifrån. Således visar diagrammet tidstrender för vardera policyimplementering.

Diagram 1: Medelvärdet av stödet för regeringspartierna

Nedan presenteras data från tre regressionsmodeller. Genom att undersöka interaktionseffekten mellan Time och Treatment är det möjligt att utesluta potentiell förändring innan och efter en policyimplementering. Det främsta värdet att avläsa i vardera regressionsmodell är “Treatment:Time” koefficienten.

“Treatment:Time” kontrollerar om stödet ökar eller minskar vid implementering av miljöpolicy och testar studiens hypotes.

För att säkerställa att linjär regression är lämpligt för studiens data har statistiken felsökts. Statistiken kontrollerades för frånvaro av heteroskedasticitet och Robust Standard Errors. Robust Standard Errors är ett strängare signifikanstest och kontrollerar att resultatet ligger inom säkerhetsnivån även under strängare förhållanden. Heteroskedasticitet testet kontrollerar att det inte finns ojämn spridning i resultatet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:368) och Robust Standard Errors för skillnader innan och efter treatment i samtliga observationer (Angrist & Pischke, 2014). Nedan, i Tabell 2, redovisas resultatet för den första regressionsmodellen, utan kontrollvariabler.

Tabell 2: Regressionsmodell DiD utan kontrollvariabler

Coefficients	Estimate	Std. Error	T-value	Pr(> t)
(Intercept)	35,72	0,50	72,131	0,000 ***
Treatment	2,54	0,89	2,859	0,004 **
Time	-0,05	0,67	-0,076	0,940
Treatment: Time (Did estimating)	-0,36	1,22	-0,065	0,9486

Signif. codes: 0 ‘***’ 0,001 ‘**’ 0,01 ‘*’ 0,05 ‘.’

$R^2 = 0,038$, Adjusted $R^2 = 0,0301$,

Missing values = 92. Observed values = 489.

“Treatment:Time” koefficienten visar att implementering av miljöpolicy resulterar i minskat väljarstöd för sittande regeringspartier, $b = -0,36$, $t(384) = 0,065$. Koefficienten uppnår inte signifikans, vilket innebär att det inte går att konstatera att minskningen i väljarstöd inte beror på slumpen. Regressionsmodellens prediktionsvärde är, $R^2 = 0,0301$, frihetsgrad, $F(1, 384) = 4,99$, $p < 0,002$. Modellens Adjusted R^2 förklarar 3 procent av variansen i väljarstödet till regeringspartierna och således är förklaringskraften relativt låg.

Den andra regressionsmodellen kontrollerade bakomliggande faktorer och undersökte ekonomiskstabilitet genom att ta in variablerna, KPI, arbetslöshet och hushållens konsumtionsutgifter. Även variabeln mandat i riksdagen togs in och kontrollerade bort att antal väljare vid valet påverkade resultatet. Trots att första DiD estimeringen inte uppvisade signifikans, var det intressant att undersöka hur bakgrundsvariablerna påverkade DiD estimeringen, och ifall något nytt hände i statistiken. Resultatet redovisas i Tabell 3 nedan.

Tabell 3: Regressionsmodell DiD med kontrollvariabler

Coefficients	Estimate	Std. Error	T-value	Pr(> t)
(Intercept)	-84,63	4,55	-18,592	0,000 ***
Treatment	1,38	0,44	3,13	0,001 **
Time	-0,29	0,40	-0,738	0,461
Treatment: Time (Did estimating)	0,13	0,55	0,233	0,816
KPI	1,80	0,24	7,573	0,000 ***
Unemployment	5,97	0,25	24,341	0,000 ***
Households- consumption	0,48	0,07	6,529	0,000 ***
N seats Government	0,47	0,03	15,334	0,000 ***

Sig: 0 '***' 0,001 '**' 0,01 '*' 0,05 '.'
 Multiple $R^2 = 0,821$, Adjusted $R^2 = 0,817$
 Missing values = 92. Observed values = 489.

Även i följande tabell är "Treatment:Time" koefficienten det mest intressanta. Till skillnad från den första regressionsanalysen, ökade stödet till regeringspartierna vid implementering av miljöpolicy. Koefficienten är inte signifikant och det kan inte uteslutas att det ökade stödet beror på slumpen $b = 0,13$, $t = 0,23$. Samtliga bakgrundsvariabler uppvisade positiva värden, KPI, $b = 1,80$ $t = 7,6$, Unemployment (arbetslöshet) $b = 5,97$ $t = 24,3$, "Household consumption" (hushållens konsumtionsutgifter), $b = 0,48$, $t = 6,5$ och "N seats government" (antal mandat i riksdagen), $b = 0,47$ $t = 15,3$. Det innebär att samtliga ger ökat stöd till regeringspartierna och att samtliga uppvisar enskild signifikans, $p < 0,001$. Regressionsmodellen har signifikant prediktionsvärde, Adjusted $R^2 = 0,817$, $F(7, 380) = 248,2$, $p < 0,000$. Således förklarar regressionsmodellen cirka 82 % av variansen i väljarstödet till regeringspartierna. Att använda Adjusted R^2 innebär att måttet tar hänsyn till antal oberoende variabler som ingår i modellen och justerar därmed ner måttet något.

Trots att R^2 ökade från 3 procent i Tabell 2 till 82 % i Tabell 3 kontrollerades det även för tidstrender. Variabeln "Poly(Year 2)", var en polynomial funktion av andra graden, som medför att trenderna kunde följa en icke-linjär rörelse och användes för att fånga allmänna förändringarna i stödet till regeringspartierna. Variabeln är en sträng åtgärd för att kontrollera för allt annat som förändras över tid. Tabell 4 redovisar resultatet från den tredje regressionsanalysen med Poly(2 Year).

Tabell 4: Regressionsmodell DiD med kontrollvariabler och tidstrender

Coefficient	Estimate	Std. Error	T-value	Pr(> t)
(Intercept)	-103,38	7,60	-13.612	0,000 ***
Treatment	1,06	0,33	3,226	0,001 **
Time	-0,34	0,31	-1,092	0,276
Treatment: Time (Did estimating)	0,07	0,41	0,172	0,864
KPI	1,27	0,18	7,2499	0,000 ***
Unemployment	7,38	0,38	19,609	0,000 ***
Households-consumption	0,36	0,07	5,456	0,000 ***
N seats Government	0,53	0,04	14,707	0,000 ***
Poly(Year, 2) 1	-37,74	4,53	-8,338	0,000 ***
Poly(Year, 2) 2	-45,51	6,91	6,60	0,000 ***

Sig: 0 '****' 0,001 '***' 0,01 '**' 0,05 '.'
 Multipel $R^2=0,894$, Adjusted $R^2=0,892$
 Missing values = 92. Observed values = 489.

Återigen är det "Treatment:Time" koefficienten som prövar hypotesen. Tabell 4 visar att den estimerade påverkan på regeringsstödet är 0,07, vilket antyder att väljarstödet ökar med 0,07 vid en policyimplementering, $t = 0,172$, är närmare 2, men inte tillräckligt för att uppvisa signifikans. Därmed går det inte att säkerställa att förändringen i väljarstödet vid en policyimplementering inte beror på slumpen. Regressionsmodellens prediktioner uppvisar god förklaringskraft och signifikans, Adjusted $R^2=0,892$, $F(9, 378)=355$, $p<0,000$, vilket innebär att regressionsmodellen förklarar 89 % av variansen i väljarstödet till regeringspartierna. Regressionsmodellen var alltså en god förklaringsmodell, men inte för att visa effekten som studien ämnade undersöka.

Innan diskussionen är det viktigt att poängtera den osäkerhet som kan finnas i statistiken, bland annat att de värden som kodats in som missing values riskerar att ge ett resultat som är biased (snedvridet) i förhållande till populationen (Djurfeldt & Barmark, 2009:29). Att den förklarade variansen i regeringsstöd förändras i andra och tredje regressionsmodellen kan innebära risk för ett spuriöst samband, det vill säga att effekten är icke-kausalt (Teorell & Svensson, 2007:61). Tendenserna som finns i resultaten ska dock inte negligeras, då de indikerar på en viss tendens att policyimplementering ökar väljarstödet, under förutsättning att andra faktorer i samhället också är positivt, vilket diskuteras vidare i nästföljande kapitel.

6 Diskussion

Genom att använda DiD har hypotesen ”*det finns ett samband mellan införandet av miljöpolicys och förändrat väljarstöd för sittande regeringspartier*” prövats, för att således besvara studiens frågeställning om väljarstödet förändras vid införandet av miljöpolicys. Interaktionseffekten som avsåg att testa hypotesen visade inte statistisk signifikans och nollhypotesen kunde därmed inte förkastas. Men även detta resultat är intressant, vilket diskuteras tillsammans med teori och tidigare forskning nedan. Diskussionen kommer vara uppdelad i tre delar, en del som berör påståendet att miljöpolicys skulle vara politiskt sårbart för politiker; en del som diskuterar den valda metoden; samt en avslutande del angående studiens data.

Debatten om vilka policys som är mest förändring- och kostnadseffektiva är delad. Somliga förespråkar information och utbildning, medan andra förespråkar ekonomiska incitament (Harring & Jagers, 2013:211f). Mycket av den tidigare forskningen tyder på att de incitament som innebär ekonomiska regleringar i form av skatter och subventioneringar är mindre omtyckta hos väljarna (Rhodes, Axsen & Jaccard, 2017:56). Om dessa dessutom medför diffusa utfall anses de vara politiskt sårbara att genomföra (Harrison, 2012:384). Detta går också att se i förhållande till teorin Issue voting, som antar att väljaren tar rationella beslut, och att dessa beslut kan tas för stunden, utan att vara grundade i ideologi (Goren, 2013). Då studien undersökte svenska policys som kategoriserats ”ekonomiska” och ”fiscal” var det tänkbart att studien skulle uppvisa effekt åt något av hållen, kanske framförallt negativt. Men studiens resultat kunde inte påvisa politisk sårbarhet i form av tappat väljarstöd för de sittande regeringspartierna och nollhypotesen kunde inte förkastas. Detta resultat är i sig intressant, på grund av att det skulle innebära att införandet av miljöpolicys inte påverkar väljarstödet till regeringspartierna. Ett icke samband kan således influera hur framtida miljöpolicys genomförs och skulle ge utrymme för politiker att implementera striktare miljöpolicys. Det skulle dock behövas mer forskning inom området för att kunna dra den slutsatsen.

DiD användes för att isolera en effekt och påvisa ett kontrafaktiskt utfall, där det kontrolleras för bakomliggande faktorer. DiD estimeringen visade, utan kontrollvariabler, att stödet minskade med -0,36, men ökade vid kontroll för bakomliggande faktorer. Detta visar ett samband för studiens data, men är inte generaliserbart och statistiskt säkerställt. Det positiva sambandet kan visa att det finns en tendens för ökat stöd, vid implementering under en välmående ekonomi, vilket går i linje med studien genomförd av Hammar och Jagers (2006).

Att koefficienten för antal mandat i riksdagen var positiv, 0,47 och 0,53 kan innebära att regeringen fått ökat stöd när ett vallöfte införlivats. Att införa ett vallöfte kan ge högre förtroende hos väljarna som berörs av frågan, eftersom vissa

väljare värdesätter enskilda frågor och policys (Goren, 2013: List & Strum, 2006:1251). Vidare var det intressant att koefficienten "Unemployment" (arbetslöshet) var positiv, 5,97 och 7,38. En anledning till det kan vara att väljarstödet för Allianspartierna 2006-2014, under finanskrisen med hög arbetslöshet, hade relativt högt stöd samt att det var fyra regeringspartier. Vilket sätt som använts för att mäta arbetslöshet kan också ha påverkat resultatet. KPI, Hushållens konsumtionsutgifter och arbetslöshet hade egna, signifikanta inverkan på förändringen i väljarstödet, men för att veta hur de påverkar stödet vid införandet av miljöpolicys behövs mer studier.

För att förstå interaktionseffekten av "Treatment:Time" och varför koefficienten inte kunde påvisa en effekt mellan policyimplementering och förändrat väljarstöd, trots teori och tidigare forskning bör även valet av metod diskuteras. Både Harrison (2010) och Down (1970) skriver om att väljarnas uppmärksamhet på valfrågor, och i synnerhet miljöfrågor tenderar att vara cykliska. Således ämnade DiD analysen att undersöka hur stödet förändrades närgående. Goren (2013) samt Denver och Gordon (1990) lyfte fram betydelsen av att väljare har vetskap om sakfrågan och policyn för att sakfrågeröstning ska äga rum. Av denna orsak, valdes endast policys som haft medial uppmärksamhet under samma år som policyn implementerades. Det är dock möjligt att gränsen för den mediala uppmärksamheten sattes för lågt och att vetskapen om policyn inte fanns hos väljarna. Vidare argumenterade He och Zhang (2018) för att det finns många svårigheter med att försöka isolera det kausala sambandet mellan implementering och utfall, även i en DiD analys. Det är möjligt att resultatet hade varit annorlunda ifall det funnits mer tid för att arbeta på studiens utformning. Exempelvis hade konstruktionen av kontrollgrupperna, för att den icke observerbara kontrafaktiska skillnaden kunna ske annorlunda. Då konstruktionen var viktig för att indikera den kontrafaktiska skillnaden (Deschenes & Meng, 2018:296).

Viktigt att poängtera är att studien var explorativ, och inte hade några andra jämförbara studier att arbeta ifrån. Således kan studien även antas som ett metodologiskt bidrag för vidare studier, med anledning av försöket att utveckla en metod för att mäta effekten genom kvantitativ kausal inferens. För framtida studier skulle därmed ytterligare metodutveckling kunna vara ett sätt att undersöka miljöpolicys påverkan på väljarstödet.

Slutligen bör studiens data diskuteras. Tidigare studier lyfte att väljare motiveras av egenintressen, vilket även poängteras i teorin Issue voting. Miljöpolicys som resulterade i kostnader för den enskilde väljaren kan således förväntas få motstånd (Harrison, 2010:512). Kostnaden för den enskilda, kan påverka mindre ifall väljarna har bättre ekonomi, vilket bakgrundsvariablerna KPI, Arbetslöshet och hushållens konsumtionsutgifter försökte fånga upp. En rad andra bakgrundsvariabler undersöktes i tidigare forskning, många på individnivå och i förhållande till enskilda policys. Bland annat tillit, utbildning och oro för klimatet, vilka studien inte hade möjlighet att arbeta med. Den ökning i förklarad varians mellan första och tredje regressionsmodellen visade att det fanns en effekt i tidstrender som studien inte lyckades fånga in. Även detta kan vara användbart i framtida studier och att således bygga ett dataset som kontrollerar för andra

bakgrundsvariabler. Slutligen besvaras studiens frågeställning genom att stödet till sittande regeringspartier inte förändras vid införandet av miljöpolicy. Men denna slutsats dras dock med försiktighet och studien uppmanar istället till vidare forskning.

7 Slutsats

I takt med att miljö- och klimatfrågan hamnar i större fokus, och att det sätts högre press på politiker gällande miljö- och klimatåtgärder är det viktigt för politiker att veta ifall det är politiskt kostsamt att införa miljöpolicyer eller inte. Tidigare studier visade att policyer kategoriserade som ekonomiska, och som innefattade skatter eller regleringar inte var uppskattade. Istället föredrog väljare frivilliga och utbildande policyimplementeringar. Att studien inte uppvisade signifikans betyder inte att det inte finns viktiga delar att ta vidare. Studien försökte besvara frågeställningen med en giltig strategi, och det är viktigt att vetenskapliga undersökningar tillåter alla svar, även när det inte går att påvisa den effekt som studien varit ute efter. Att studiens nollhypotes inte går att förkasta behöver inte innebära att det inte finns någon effekt, utan snarare att det krävs ytterligare forskning för att påvisa den.

Följande studie har varit explorativ och ett första försök att undersöka om det finns en effekt. Således uppmuntrar den för vidare forskning inom området och för möjligheten att skapa ett mer robust dataset, där andra bakgrundsvariabler kan arbetas fram. Till exempel hade en framtida studie kunnat använda Difference-in-Differences metoden, men med bakgrundsvariabler på individnivå, såsom politiskt tillit, utbildningsnivå och oro för klimatet. Dock förutsätter DiD, av samma slag som den här studien, att det mätts månadsvis. Därav rekommenderas en longitudinell datainsamling för att empiriskt visa om det är politiskt kostsamt för politiker att införa miljöpolicyer, eller ifall det snarare finns möjlighet för striktare policyimplementering.

8 Referenser

- Aardal, Bernat., & Van Wijnen, Pieter. 2005. Issue voting i Thomassen, Jacques (ed.) *The European Voter: A Comparative Study Of Modern Democracies*. Oxford Scholarship Online: October 2005. Doi: 10.1093/0199273219.003.0008 (kap 8)
- Angrist, Joshua., & Krueger, Alan., 1999. Empirical strategies in labour economics. In Ashenfelter, Orley C., & Card, David. (eds.). *Handbook of Labor Economics*. Elsevier Science B.V. 1278-1357.
- Angrist, Joshua David & Pischke, Jörn-Steffen. 2014. *Mastering 'metrics: the path from cause to effect*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Barmark, Mimmi & Djurfeldt, Göran 2015. *Statistisk verktyglåda 0: att förstå och förändra världen med siffror*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Carlgren, Fredrik. 2015. Om oss. *Ekonomifakta*. 2015-10-19. <https://www.ekonomifakta.se/mer/Om-Ekonomifakta/> (hämtad 2020-04-16)
- Carlgren, Fredrik. 2020. Hushållens konsumtion - månadsindikator. *Ekonomifakta*. 2020-04-09. <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Ekonomi/Hushallens-ekonomi/hushallens-konsumtion/>. (hämtad 2020-04-20).
- Carlgren, Fredrik. 2020a. Inflation. *Ekonomifakta*. 2020-04-15. <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Ekonomi/Finansiell-utveckling/Inflationen/> (hämtad 2020-04-06).
- Carter, Neil. 2018. *The politics of the environment: ideas, activism, policy*. Third edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chidi Odozor and Kola O. Odeku. 2014. Explaining the Similarities and Differences between Climate Law and Environmental Law. *J Hum Ecol*, 45(2): 127-136.
- Denver, David., & Hands, Gordon. 1990. Issues, Principles, Ideology? How young voters decide. *Electoral Studies* 9(1): 19-36. Doi: 0261-3794/90/01/0019-IWSO3.00
- Deschenes, Oliver., & Meng, Kyle. 2018. Quasi-experimental methods in environmental economics: Opportunities and challenges. In Dasgupta, Partha., Pattanayak Subhrendu., & Smith Kerry. (eds). *Handbook of environmental economics*.(Volume 4). North Holland, 285-320.
- Djurfeldt, Göran & Barmark, Mimmi (red.). 2009. *Statistisk verktyglåda 2: multivariat analys*. 1. uppl. Stockholm: Studentlitteratur
- Djurfeldt, Göran, Larsson, Rolf & Stjärnhagen, Ola. 2010. *Statistisk verktyglåda 1: samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

- Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Towns, Anna., & Wängnerud, Lena. 2017. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad.* (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer.
- Eccleston, Charles H. & March, Frederic. 2011. *Global environmental policy: concepts, principles, and practice.* Boca Raton, Fla.: CRC Press
- Ekaterina Rhodes, John Axsen & Mark Jaccard. 2017. Exploring Citizen Support for Different Types of Climate Policy. *Ecological Economics* 137: 56-69. Doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolecon.2017.02.027>
- European Environment Agency. 2019. *About us.* <https://www.eea.europa.eu/about-us> (hämtad 2020-04-26).
- European Environment Agency. 2018. *Climate change mitigation policies and measures (PaM)- 2018 data.* <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/climate-change-mitigation-policies-and-measures-1/pam-table/climate-change-mitigation-policies-and-3/@@view?fbclid=IwAR1Lmv5164j7ut-lquLBKLLorWmBDeIKH8cHpyTInCFF9K8kGtFxysB00w8> (hämtad 2020-04-05).
- Fredriksson, Anders., & Magalhães de Oliveira, Gustavo. 2019. Impact evaluation using Difference-in-Differences. *RAUSP Management Journal* 54(4): 519-532 Emerald Publishing Limited 2531-0488 DOI 10.1108/RAUSP-05-2019-0112
- Galte Schermer, Isabelle. 2020. *Arbetslöshet.* 2020-04-27. <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Arbetsloshet/?graph=/25555/1,2/all/> (hämtad 2020-05-05)
- Goren, Paul. 2013. *On voter competence.* New York: Oxford University Press
- Hammar, Henrik. & Jagers, Sverker. 2006. Can trust in politicians explain individuals' support for climate policy? The case of CO₂ tax. *Climate policy*, 5:6, 613-625. Doi: 10.1080/14693062.2006.9685582
- Hammar, Henrik. & Jagers, C. Sverker. 2006. Can trust in politicians explain individuals' support for climate policy? The case of CO₂ tax. *Climate Policy*, 5:6, 613-625, Doi: 10.1080/14693062.2006.9685582
- Harring, Niklas. & Jagers, C. Sverker. 2013. Should We Trust in Values? Explaining Public Support for Pro-Environmental Taxes. *Sustainability*, 5: 210-227. Doi: 10.3390/su5010210
- Harring, Niklas. 2013. Corruption, inequalities and the perceived effectiveness of economic pro-environmental policy instruments: A European cross-national study. *Environmental science & policy* 39(2014): 119-128. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.envsci.2013.08.011>
- Harrison, Kathryn. 2010. The Comparative Politics of Carbon Taxation. *The Annual Review of Law and Social Science*.6: 507-529. Doi: 10.1146/annurev.lawsocsci.093008.131545
- Harrison, Kathryn. 2012. A Tale of Two Taxes: The Fate of Environmental Tax Reform in Canada. *Review of Policy Research*. 29(3): 383-407. Doi: 10.1111/j.1541-1338.2012.00565
- He, Pan. & Bing, Zhang. 2018. Environmental Tax, Polluting Plants' Strategies and Effectiveness: Evidence from China. *Journal of Policy Analysis and Management*, 37(3): 493-520. Doi: 10.1002/pam.22052

- Huber, Robert, Wicki, Michael & Bernauer, Thomas. 2019. Public support for environmental policy depends on beliefs concerning effectiveness, intrusiveness, and fairness. *Environmental Politics*, DOI: 10.1080/09644016.2019.1629171
- Johansson-Lindfors, Maj-Britt. 1993. Att utveckla kunskap: om metodologiska och andra vägval vid samhällsvetenskaplig kunskapsbildning. Lund: Studentlitteratur
- Juno, Norstedts juridik 2020. *Utforska*. [https://pro-karnovgroup-se.ludwig.lub.lu.se/b](https://pro-karnovgroup.se.ludwig.lub.lu.se/b) (hämtad 2020-03-20).
- Knutsen, Oddbjorn & Kumlin, Staffan. 2005. Value orientations and party choice i Thomassen, J (red) *The European Voter: A Comparative Study Of Modern Democracies* (kap 6). Oxford Scholarship Online: October 2005. DOI: 10.1093/0199273219.001.0001
- Lowndes, Vivien, Marsh, David & Stoker, Gerry (red.). 2018. *Theory and methods in political science*. Fourth edition London: Palgrave
- Lunds universitet. 2019. *Databaser A-Ö*. <https://www.jur.lu.se/#!/databaserao> (hämtad 2020-04-15).
- Novus. 2018. *Samtliga svenska väljarbarometrar*. <https://novus.se/samtliga-svenska-valjarbarometrar/> (hämtad 2020-03-25).
- Rabinowitz, George., & Macdonald, Stuart. 1989. A directional Theory of Issue Voting. *The American Political Science Review*, 83(1): 93-121. Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/1956436> Hämtad: 2020-05-06
- Regeringskansliet (u.å.) *Sökresultat*. <https://www.regeringen.se/> (hämtad 2020-03-20).
- Riksbanken. 2018. *Hur mäts inflation*. 2018-11-15 <https://www.riksbank.se/sv/penningpolitik/inflationsmalet/hur-mats-inflation/> (hämtad 2020-05-05).
- SCB. 2019. *Månatlig indikator över hushållens konsumtionsutgifter, september 2019*. 2019-11-08. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/handel-med-varor-och-tjanster/inrikeshandel/omsattning-inom-tjanstesektorn/pong/statistiknyhet/manatlig-indikator-over-hushallens-konsumtionsutgifter-september-2019/> (hämtad 2020-05-05).
- SCB. 2020. *Inflationen i Sverige*. 2020-04-03. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/inflation/> (hämtad 2020-05-05).
- Schuster, W. Michael. 2009. For The Greater Good: The Use Of Public Policy Considerations In Confirming Chapter 11 Plans of Reorganization. *Huston Law Review* 46(2): 467-497. Stable URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1368469. Hämtad 2020-05-14.
- Taylor Christopher, Pollard Simon, Rocks Sophie & Angus Andy. 2012. Selecting Policy Instruments for Better Environmental Regulation: a Critique and Future Research Agenda. *Environmental Policy and Governance*, 22: 168-292. Doi: 10.1002/eet.1584
- Tobler, Christina. Visschers Vivianne. Siegrist, Michael. 2012. Addressing climate change: Determinants of consumers' willingness to act and to support

policy measures. *Journal of Environmental Psychology* 32: 197-207. Doi: 10.1016/j.jenvp.2012.02.001

Trost, J. (2012). *Enkätboken*, (4., uppdaterade och utök. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Valforskningsprogrammet. 2019. *Forskningsinformation*.
<https://valforskning.pol.gu.se/Forskningsinformation?selectedSegment=kan-aven-andra-aktorer-kopa-er-sammanvanding-eller-har-tv4-ensamratt-#Partibytare> (hämtad 2020-05-05).

9 Bilagor

Bilaga 1: Samtliga analysföretag

Analysföretag	Insamlingsmetod	Använda
Aftonbladet	Självrekryterande webbpanel	
Demoskop	Kombination slumpmässigt urval/panelurval (start nov17)	Använd
Gallup	Ej redovisat	
Inzo	Självrekryterande webbpanel	
Ipsos + Synovate	Kombination slumpmässigt urval/panelurval (start juni16)	Använd
Novus	Slumpmässigt urval	Använd
Ruab	Ej redovisat	
SCB	Slumpmässigt urval (2/året)	
Sciento Research	Självrekryterande webbpanel	
Sifo	Kombination slumpmässigt urval/panelurval (start juni17)	Använd
Skop	Slumpmässigt urval (Slumpmässigt panelurval: jan, feb, april, juli 2018)	Använd
United Minds	Ej redovisat	
YouGov	Självrekryterande webbpanel	
Zapera	Ej redovisat	

Bilaga 2: Datum för implementering och antal sökträffar

Implementering	Policy	Sökträffar	Sökord
03-07-01	Klimp	200	Klimatinvestering sprogrammet; KLIMP; KLIMP- bidrag
04-12-01	Program för energieffektivisering	< 100	Program för energieffektiviser ing inom industrin
06-01-15	Stöd för konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus	20	Stöd för konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus
07-04-01	Miljöbilspremie	1305	Miljöbilspremie
09-01-15	Delegationen för hållbara städer	190	Delegationen för hållbarastäder
10-10-01	Skattefrihet för miljövänliga fordon	< 100	skattefrihet för bränsle; skattefrihet för miljövänliga fordon; skattefrihet för biodrivmedel
11-01-01	Höjd diesel- och bensinskatt	745	Bensinskatt; punktskatt drivmedel
11-01-01	Energi och koldioxidbeskattning för industrin	< 100	
12-01-16	Supermiljöbilspremie	234	supermiljöbilspre mie
15-01-01	Stöd för biogasproduktion	101	stöd för biogasproduktion klimat
15-07-15	Lokalt klimat investeringsprogram	< 100	investeringsprogr a; lokalt klimatinvestering sprogram
15-10-01	Stadsmiljöavtal	357	Stadsmiljöavtal
15-06-25	Klimatklivet	378	Klimatklivet
16-07-26	Elbuspremie	53+88	Elbusspremie
18-01-03	Industriklivet	381	Industriklivet
18-02-01	Elfordonspremie	124; 247	Elfordonspremie; premie för elfordon
18-07-01	Bidrag för laddstationer hemma	67	Bidrag för laddstationer hemma
18-04-01	Flygskatt	4852	Flygskatt
18-07-01	Bonus-malus-system	275	Bonus-malus- system